



De raad van de gemeente Nieuwegein;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 04-10-2023

gelet op artikel 121 en 147 Gemeentewet, artikel 2.2b Besluit omgevingsrecht en artikel 18 Wet bodembescherming

besluit vast te stellen:

VERORDENING Interferentiegebied gesloten Bodemenergiesystemen City West & Stationsgebied Nieuwegein 2022.

Artikel 1 Begripsbepalingen

In deze verordening wordt verstaan onder:

- a. gesloten bodemenergiesysteem: een installatie waarmee gebruik wordt gemaakt van de bodem voor de levering van warmte of koude ten behoeve van verwarming of koeling van een gebouw of gebouwen door middel van een gesloten circuit van zich in de bodem bevindende leidingen, met inbegrip van het bovengrondse deel van de installatie;
- b. open bodemenergiesysteem: een installatie waarmee gebruik wordt gemaakt van de bodem voor de levering van warmte of koude ten behoeve van de verwarming of koeling van gebouwen door grondwater te onttrekken en na gebruik in de bodem terug te brengen, met inbegrip van het bovengrondse deel van de installatie;
- c. Interferentiegebied: een of meerdere gebieden waarin verschillende bodemenergiesystemen geplaatst worden die mogelijk tot negatieve beïnvloeding van de werking van één of meerdere van deze systemen kan leiden.
- d. eerste watervoerende pakket: de eerste watervoerende laag in de ondergrond bestaande uit zandpakket afgewisseld met kleilaagjes, dat zich bevindt vanaf 5 meter onder het maaiveld tot een maximale diepte van 50 meter onder het maaiveld.

Artikel 2 Aanwijzing interferentiegebieden

Ter voorkoming van interferentie tussen gesloten en/of openbodemenergiesystemen of anderszins ter bevordering van een doelmatig gebruik van bodemenergie, worden de gebieden City West en Stationsgebied City zoals aangeduid in de overzichtskaart in de bijlage. Aangewezen als interferentiegebied in de zin van artikel 2.2b Besluit omgevingsrecht.

Artikel 3 Wijzigingsbevoegdheid

1. Burgemeester en wethouders kunnen een nieuw interferentiegebied aanwijzen.
2. Burgemeester en wethouders kunnen de grens van een interferentiegebied wijzigen, indien zij van oordeel zijn dat

- a. met de wijziging interferentie tussen gesloten en tussen gesloten en open bodemenergiesystemen onderling of anderszins kan worden voorkomen;
- b. de wijziging nodig is om het doelmatig gebruik van bodemenergie te bevorderen.
3. Bij een besluit als bedoeld in het eerste lid vindt afstemming plaats met Gedeputeerde Staten van de Provincie Utrecht.

Artikel 4 Aanleg gesloten bodemenergiesystemen binnen interferentiegebied

1. Het is verboden om zonder een omgevingsvergunning met beperkte milieutoets van burgemeester en wethouders een gesloten bodemenergiesysteem aan te leggen binnen een interferentiegebied.
2. In aanvulling op artikel 5.13b van het Besluit omgevingsrecht weigert het college van burgemeester en wethouders de omgevingsvergunning als bedoeld in het eerste lid, indien niet voldaan wordt aan de eisen zoals opgenomen in het bodemenergieplan.

Artikel 5 Overgangsrecht

Deze verordening is niet van toepassing op aanvragen voor een omgevingsvergunning met beperkte milieutoets, indien de aanvraag is ingediend voorafgaand aan de inwerkingtreding van deze verordening.

Artikel 6 Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking met ingang van de dag na die van de bekendmaking.

Artikel 7 Citeerartikel

Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening Interferentiegebied Gesloten Bodemenergiesystemen City West & Stationsgebied Nieuwegein 2022.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van ~~24 november 2022~~. 15 december 2022

De griffier,

De voorzitter,

Interferentiegebied gesloten bodemenergiesystemen City West Nieuwegein

Koningin Beatrixschool

Noorderdijk
A.C. Verhoefweg
Noordstedeweg
Ruiterstede
Spoorstede
Hagestede
Wijkerslootweg
Goudvink
Rietgors
Zuidstedeweg
Geelgors
Koningin Beatrixlaan
Nieuwegein
Winkelcentrum City Plaza
Weerdestede
Erfstede
Schouwstede
Kornepok
Typeplantsoen
Stuyversluis
Nachtwachtstede
Zuidstedeweg
Matingsingel
Meters

0 50 100 200 300

N

Esn Community Maps Contributors, Kadaster, Esri, HERE, Garmin, INCREMENT P, METI/NASA, USGS

Algemeen

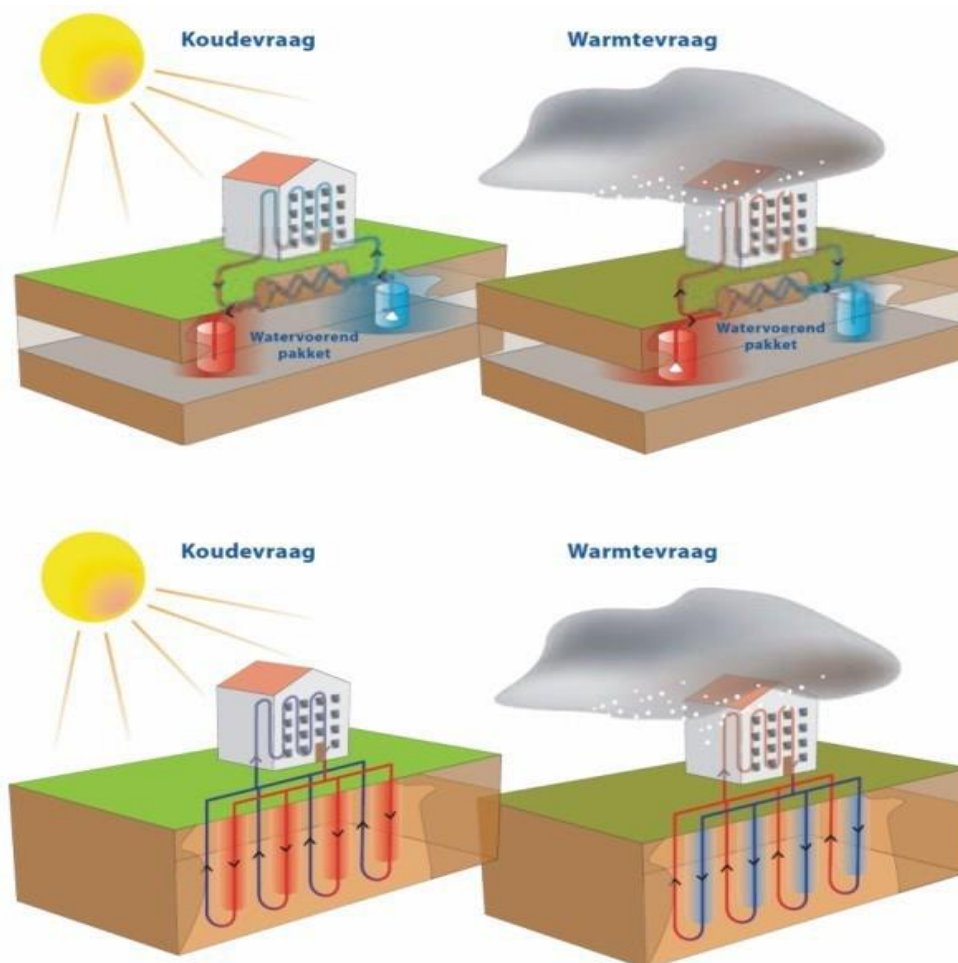
Omdat er een toenemende vraag is naar de al schaarse ondergrondse ruimte, met als gevolg dat systemen elkaar negatief kunnen beïnvloeden, zowel op de thema's Energie als Water. Daarom is het wenselijk regie te voeren op het gebruik van de ondergrond in het plangebied. En zo vraag en aanbod van ruimte voor bodemenergie en wateropslag op elkaar af te stemmen en te sturen.

Door een betere ordening van de ondergrond kunnen meer bodemenergiesystemen maar ook eventueel een ondergrondse waterbuffer in een interferentiegebied worden geïnstalleerd en beter worden benut.

Wat zijn bodemenergiesystemen

Bodemenergiesystemen zijn systemen die voor de verwarming en koeling van gebouwen gebruik maken van de warmte en koude die in de bodem opgeslagen zal worden. Er kan onderscheid gemaakt worden tussen open en gesloten bodemenergiesystemen. Bij een open bodemenergiesysteem wordt in de zomer relatief koud grondwater uit de koudwaterbron onttrokken om gebouwen te voorzien van koelte. Na opwarming in het gebouw wordt de weggekoelde warmte terug in de ondergrondse warmtebron gebracht. Tijdens de koudere of koelere jaargetijden wordt dit relatief warm gebleven grondwater uit deze warmwaterbron onttrokken om de gebouwen te voorzien van warmte. Na afkoeling door afgifte van warmte in het gebouw wordt de koude in de bodem teruggebracht in de koudwaterbron en begint de cyclus opnieuw. Open bodemenergiesystemen kunnen ook alleen voor verwarming of alleen voor koeling worden gebruikt.

Bij gesloten bodemenergiesystemen wordt water in buizen door de bodem geleid, zonder dat het direct in contact met grondwater komt. Hierin onderscheidt dit systeem zich van open systemen, daarbij is namelijk sprake van verplaatsing van grondwater. Zie afbeelding 1 voor een schematische weergave van de werking van de twee beschreven systemen.



Afbeelding 1: Open en gesloten bodemenergiesystemen

Wat zijn interferentiegebieden

Een interferentiegebied is een gebied waarin een grote vraag naar bodemenergie al bestaat of wordt verwacht en waarin het wenselijk is om vraag en aanbod van ruimte voor bodemenergie op elkaar af te stemmen door regie te voeren over deze gebieden.

Bevoegd gezag

Voor open bodemenergiesystemen is het college van Gedeputeerde Staten van Utrecht bevoegd gezag en verleent of weigert de vergunning voor dergelijke systemen.

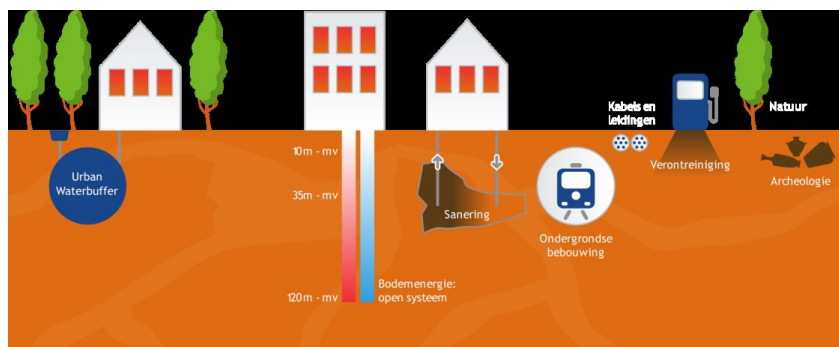
Voor gesloten bodemenergiesystemen is het college van burgemeester en wethouders van Nieuwegein het bevoegde gezag en verlenen of weigeren de vergunning in geval er een verordening en interferentiegebied voor gesloten bodemenergiesystemen is vastgesteld.

Waarom wijzen wij dit interferentiegebied aan.

In het Besluit bodemenergiesystemen is ervoor gekozen dat interferentiegebieden worden aangewezen bij gemeentelijke verordening. Dit is geregeld in artikel 2.2b van het Besluit omgevingsrecht. De aanwijzing van de in deze verordening opgenomen interferentiegebieden is afgestemd met de provincie Utrecht en de RUD.

Een belangrijke reden waarom de gemeente in het Besluit bodemenergiesystemen het initiatief heeft bij de aanwijzing van interferentiegebieden, is dat de aanwijzing van een interferentiegebied een OBM (Omgevingsvergunning Beperkte Milieutoets) krachtens de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) verplicht voor de installatie van kleine gesloten bodemenergiesystemen (vermogen van minder dan 70 kW). Het college van Burgemeester en Wethouders is hiervoor het bevoegd gezag. Daarnaast is de gemeente bevoegd gezag, zeker als het gaat om de afstemming van lokaal gebruik van schaarse (onder)grond. De aanwijzing van een interferentiegebied is in lijn met de taken van de gemeente in het kader van de ruimtelijke ordening, vooral het opstellen van een bestemmingsplan of een structuurvisie, en moet daarop worden afgestemd.

Door een betere ordening van de ondergrond kunnen meerdere bodemsystemen worden gerealiseerd, zonder dat ze onderling interfereren en hierdoor afbreuk doen aan het verwachte energierendement of waterkwaliteit. Daarnaast maken de ordeningsregels het mogelijk, bescherming te bieden aan grote collectieve, meer efficiënte bodemenergiesystemen. Dergelijke systemen hebben vaak een langere voorbereidingstijd en kunnen belemmerd worden door kleine snelle initiatieven omdat zonder ordeningsregels geldt: 'Wie het eerst komt, het eerst pompt'.



Afbeelding 2: overzicht ondergrondse functies

Wat zijn de gevolgen van het aanwijzen van interferentiegebieden?

Het rechtsgevolg van het aanwijzen van interferentiegebieden is dat een Omgevingsvergunning Beperkte Milieutoets (OBM) verplicht wordt voor het installeren van een gesloten bodemenergiesysteem als het binnen een interferentiegebied ligt.

Onveranderd blijft dat buiten interferentiegebieden voor het realiseren van grote gesloten bodemenergiesystemen nu al een OBM aangevraagd moet worden, op grond van artikel 2.2a lid 6 van het Besluit omgevingsrecht, en dat voor kleine gesloten systemen (minder dan 70kW) een meldingsplicht geldt op grond van artikel 1.21a van het Activiteitenbesluit milieubeheer.

Weigeringsgrond voor vergunning

In artikel 3 is weergegeven dat als gevolg van de aanwijzing interferentiegebieden voor het installeren van een gesloten bodemenergiesysteem een vergunning is vereist.

De algemene weigeringsgronden voor deze vergunning zijn opgenomen in artikel 5.13b lid 9 van het besluit omgevingsrecht.

De gronden voor weigering zijn:

1. Het veroorzaken van interferentie waardoor het functioneren van een ander bodemenergiesysteem kan worden geschaad en
2. Het ondoelmatig gebruik van bodemenergie.

Het gaat in algemene zin om de vraag of het juiste bodemenergiesysteem op de juiste plaats wordt geïnstalleerd. Hieruit volgt dat geen voorschriften aan de vergunning kunnen worden verbonden en dat de vergunning ook niet onder beperkingen kan worden verleend. Het besluit kan alleen toestemming voor de installatie inhouden of weigering van die toestemming. In die zin heeft de vergunning alleen betrekking op de aanleg van het bodemenergiesysteem en ziet niet toe op het gebruik van dat systeem.

Ad 1: Verder zullen bestaande en nieuwe bodemenergiesystemen in deze gebieden niet optimaal kunnen werken indien onvoldoende ruimtelijke sturing plaatsvindt, waardoor bijvoorbeeld een gesloten systeem terecht komt binnen de invloedruimte van een ander systeem. Ruimtelijke sturing van bodemenergie is ook van belang voor het blijvend laten renderen van investeringen in bijvoorbeeld warmte-koude-opslag (WKO).

Ad 2: Het criterium voor (gesloten) bodemenergie is doelmatig bodemgebruik. Hierbij kan onderscheid worden gemaakt tussen doelmatige ruimtelijk benutting en doelmatig energetisch gebruik.

Doelmatig ruimtelijk benutting betekent dat de ondergrondse ruimte door zo veel mogelijk systemen kan worden gebruikt. De thermische invloed van een eenvoudig enkelvoudig gesloten bodemenergie-systeem is 8 meter. Dit overstijgt in een stedelijke omgeving al snel de kavel-breedte. Het is daarom passend om voorwaarden te stellen aan de plek waar systemen worden aangelegd.

Doelmatig energetisch gebruik vindt plaats wanneer de geleverde energie met een optimaal rendement in de bovengrondse installatie wordt benut. In de algemene regels is voorzien dat bij nieuwe systemen rekening wordt gehouden met bestaande systemen. Er mag geen sprake zijn van een negatief effect. De algemene regels houden echter geen rekening met toekomstige systemen, terwijl een (te) ruim bemeten systeem nieuwe duurzame ontwikkelingen in de directe omgeving kan benadelen. Dat is niet doelmatig.

Om dat te voorkomen, neemt de gemeente, in aanvulling op deze algemene weigeringsgronden, in de beleidsregels specifieke weigeringsgronden op, die zij noodzakelijk acht om te komen tot een juiste ordening van bodemenergiesystemen in de ondergrond en anderzijds te komen tot een goede uitvoering van het besluit.

Rechtsbescherming.

Voor belanghebbenden bij een beschikking waarbij een vergunning bodemenergiesystemen wordt verleend of geweigerd, staat bezwaar en beroep open volgens de regels van de Algemene wet bestuursrecht.

Eigendom ondergrond.

Artikel 5:20, eerste lid BW bepaalt, voor zover hier relevant, dat de eigendom van de grond omvat:

- a. de bovengrond;
- b. de daaronder zich bevindende aardlagen;
- c. het grondwater dat door een bron put of pomp aan de oppervlakte is gekomen;
- d. het water dat zich op de grond bevindt en niet in open gemeenschap met water op een anders erf staat.

Het grondwater dat zich onder het oppervlak bevindt, is een res nullius zolang het niet naar de oppervlakte is gehaald.

Aanwijzing en motivatie Interferentiegebied.

Het interferentiegebied is Stationsgebied City (bouwblokken B1, B2 en B3) en City West (bouwblokken C1 t/m C5)

Motivatie.

Binnen dit gebied zijn veel (bouw) ontwikkelingen gaande of zijn die voorzien in de komende jaren, waardoor de druk op het gebruik van de ondergrond zal toenemen en daarmee ook de ruimte voor WKO-systemen of ondergrondse waterbergingsystemen mogelijk negatief kan beïnvloeden. Met het aanwijzen van dit gebied als interferentiegebied, krijgt de gemeente meer grip op de benutting van de ondergrond.

De aanwijzing van het interferentiegebied op basis van deze verordening, is afgestemd met de provincie Utrecht en RUD. Er is geen overlap tussen een interferentie met een grondwaterbeschermingsgebied.